



Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-617/10

Åklagaren
v.
Hans Åkerberg Fransson

(žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Haparanda tingsrätt)

„Listina základních práv Evropské unie — Působnost — Článek 51 — Uplatňování práva Unie — Postih jednání ohrožujících vlastní zdroj Unie — Článek 50 — Zásada ne bis in idem — Vnitrostátní systém, v němž existují dvě oddělená řízení, správní a trestní, k sankcionování téhož protiprávního jednání — Slučitelnost“

Shrnutí – rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 26. února 2013

- Předběžné otázky — Pravomoc Soudního dvora — Meze — Žádost o výklad Listiny základních práv Unie — Vnitrostátní právní úprava vykazující souvislost s unijním právem — Pravomoc Soudního dvora*
(Článek 267 SFEU; Listina základních práv Evropské unie, čl. 51 odst. 1)
- Základní práva — Listina základních práv Evropské unie — Působnost — Vnitrostátní právní úprava vykazující souvislost s unijním právem — Právní úprava postihující porušení ustanovení unijního práva — Situace, kdy postup členských států není tímto právem zcela určen — Použitelnost Listiny, jakož i vnitrostátních standardů ochrany základních práv*
(Článek 325 SFEU; Listina základních práv Evropské unie, čl. 51 odst. 1; směrnice Rady 77/388, články 2 a 22, a směrnice 2006/112, čl. 250 odst. 1 a článek 273)
- Základní práva — Zásada ne bis in idem — Souběh trestní a správní sankce za totéž protiprávní jednání — Daňový únik — Porušení uvedené zásady — Neexistence*
(Listina základních práv Evropské unie, článek 50)
- Předběžné otázky — Pravomoc Soudního dvora — Meze — Obecné či hypotetické otázky — Otázka, jejíž charakter je abstraktní a z hlediska sporu v původním řízení čistě hypotetický — Nepřípustnost*
(Článek 267 SFEU)
- Základní práva — Evropská úmluva o lidských právech — Vztah mezi Úmluvou a pravidlem vnitrostátního práva — Vztah nespádající do působnosti unijního práva*
(Článek 6 odst. 3 SEU; Listina základních práv Evropské unie, čl. 52 odst. 3)

6. *Právo Evropské unie — Přednost — Soudní praxe omezující povinnost upustit od použití ustanovení odporujícího Listině základních práv Evropské unie — Nepřípustnost*

(Článek 267 SFEU; Listina základních práv Evropské unie)

1. Působnost Listiny základních práv Evropské unie je s ohledem na jednání členských států definována v jejím čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou ustanovení Listiny určena členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Základní práva zaručená v právním řádu Unie se totiž uplatní ve všech situacích, které se řídí unijním právem, avšak nikoli mimo tyto situace.

Soudní dvůr tak nemůže posoudit vnitrostátní právní úpravu, která nespadá do rámce unijního práva, z hlediska Listiny. Pokud naopak taková právní úprava spadá do rozsahu působnosti tohoto práva, je Soudní dvůr, je-li mu podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, povinen poskytnout všechny prvky výkladu nezbytné k tomu, aby vnitrostátní soud posoudil soulad této právní úpravy se základními právy, jejichž dodržování zajišťuje.

(viz body 17 a 19)

2. Má-li vnitrostátní soud přezkoumat soulad vnitrostátního ustanovení nebo opatření, které v situaci, kdy postup členských států není zcela určen unijním právem, uplatňuje toto právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, se základními právy, mohou vnitrostátní orgány a soudy uplatnit vnitrostátní standardy ochrany základních práv, neohrozí-li toto uplatnění úroveň ochrany stanovenou Listinou, jak ji vykládá Soudní dvůr, ani přednost, jednotu a účinnost unijního práva. Za tímto účelem mají vnitrostátní soudy možnost, případně povinnost, mají-li vyložit ustanovení Listiny, předložit Soudnímu dvoru předběžnou otázku podle článku 267 SFEU.

Daňové sankce a trestní stíhání pro daňový únik kvůli nesprávnosti informací poskytnutých v oblasti daně z přidané hodnoty představují provedení článku 2, čl. 250 odst. 1 a článku 273 směrnice 2006/112 o společném systému daně z přidané hodnoty (dříve články 2 a 22 šesté směrnice) a článku 325 SFEU, a tedy práva Unie ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie.

Skutečnost, že vnitrostátní právní předpisy, na nichž jsou založeny uvedené daňové sankce a trestní stíhání, nebyly přijaty k provedení směrnice 2006/112, nemůže tento závěr zpochybnit, jelikož prostřednictvím jejich uplatňování má být sankcionováno porušení ustanovení uvedené směrnice, a tedy splněna povinnost účinného postihu jednání ohrožujících finanční zájmy Unie, kterou Smlouva ukládá členským státům.

(viz body 27–30)

3. Zásada *ne bis in idem* uvedená v článku 50 Listiny základních práv Evropské unie nebrání tomu, aby členský stát uložil za totéž jednání spočívající v nesplnění povinnosti podat přiznání k dani z přidané hodnoty postupně daňovou a trestní sankci, jestliže první sankce nemá trestní povahu, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu.

Za účelem zaručení výběru příjmů z daně z přidané hodnoty v plné výši, a tím ochrany finančních zájmů Unie, mají totiž členské státy volnost při výběru použitelných sankcí. Ty tak mohou mít formu správních sankcí, trestních sankcí nebo kombinace obou. Článek 50 Listiny brání tomu, aby proti téže osobě bylo vedeno trestní stíhání pro tentýž čin pouze tehdy, když má daňová sankce trestní povahu ve smyslu uvedeného ustanovení a je konečná.

Pro účely posouzení trestní povahy daňových sankcí jsou relevantní tři kritéria. Prvním je právní kvalifikace porušení v rámci vnitrostátního práva, druhým samotná povaha porušení práva a třetím povaha, jakož i stupeň přísnosti sankce, která hrozí dotčené osobě.

(viz body 34, 35, 37, výrok 1)

4. Viz znění rozhodnutí.

(viz body 40–42)

5. Unijní právo neupravuje vztah mezi Evropskou úmluvou o lidských právech a právními řády členských států a ani nestanovuje důsledky, které musí vnitrostátní soud vyvodit v případě rozporu mezi právy zaručenými touto Úmluvou a vnitrostátní právní normou.

I když totiž – jak potvrzuje čl. 6 odst. 3 SEU – základní práva, která jsou zaručena Evropskou úmluvou o lidských právech, jsou součástí unijního práva jako obecné zásady, a i když čl. 52 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie vyžaduje, aby v ní obsaženým právům odpovídajícím právům zaručeným Evropskou úmluvou o lidských právech byl dán smysl a rozsah stejný jako ten, který jim přikládá uvedená Úmluva, tato Úmluva, dokud k ní Unie nepřistoupila, nepředstavuje právní nástroj formálně začleněný do právního řádu Unie.

(viz bod 44, výrok 2)

6. Unijní právo brání soudní praxi, která povinnost vnitrostátního soudce upustit od použití jakéhokoli ustanovení odporujícího základnímu právu zaručenému Listinou základních práv Evropské unie podmiňuje tím, že uvedený rozpor jasným způsobem vyplývá ze znění této Listiny nebo z příslušné judikatury, jelikož vnitrostátní soud zbavuje možnosti posoudit plně, případně ve spolupráci se Soudním dvorem Evropské unie, slučitelnost uvedeného ustanovení s touto Listinou.

Taková praxe totiž vede ke snížení účinku unijního práva v důsledku skutečnosti, že soudu příslušnému k uplatňování tohoto práva je upřena pravomoc učinit v samotném okamžiku jeho uplatnění vše, co je nezbytné k vyloučení použití ustanovení vnitrostátních právních předpisů představujících případně překážku plného účinku unijních norem.

(viz body 46, 48, výrok 3)